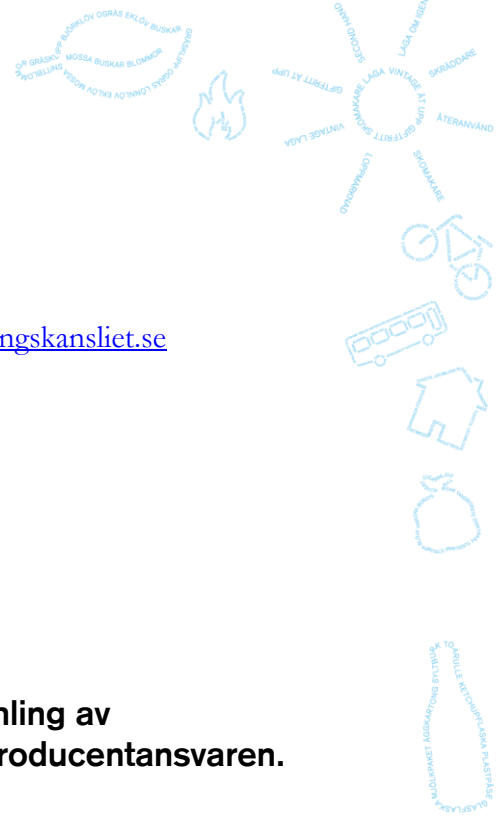

2018-05-17

m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över promemoria om Mer fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial och returpapper – utveckling av producentansvaren. Ärende M2018/00852/R

Söderhalls renhållningsverk AB, SÖRAB, är ett regionalt återvinnings- och avfallsbehandlingsföretag som ägs av kommunerna Danderyd, Järfälla, Lidingö, Sollentuna, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Upplands Väsby och Vallentuna.

Vårt uppdrag är att på ett miljöriktigt och rationellt sätt hantera om det hushållsavfall som uppkommer i samtliga ägarkommuner förutom Stockholm (SÖRAB-kommunerna). Vi tar även emot verksamhetsavfall från företag i regionen.

SÖRAB-kommunerna har sedan 2007 arbetat gemensamt med avfallsplanering och har i dagsläget likalydande avfallsplaner med gemensamma mål för perioden 2009-2020 uppdelat i delmålsperioder. Vi tar fram årliga handlingsplaner för avfallsplanarbetet och har också fortlöpanande uppföljning av att satta mål följs. Gemensamt arbetar vi för att, i möjligaste mån, nå de mål som satts upp i den gällande/tidigare nationella avfallsplanen. När det gäller återvinning av tidningar, förpackningar och matavfall är målet 50 % materialåtervinning år 2020. 2016 hade SÖRAB-regionen uppnått 37 % återvinning. 70 % av bostadsbeståndet är flerbostadshus och expansionen är stark i regionen. Tillkommande bebyggelse är till största delen förtätning av flerbostadshus. Flera av våra kommuner har redan idag tät bebyggelse vilket är en stor utmaning för den ordinarie avfallshämtningen. Det går långsamt att öka insamlingsmängderna av förpackningar och tidningar i regionen och plockanalyser visar att, i snitt, 37 % av restavfallet från hushåll i SÖRAB-regionen består av förpackningar. FNI är hyggligt utbyggd men servicen uppfattas ändå som dålig av invånarna (enkäter). SÖRAB utreder nu alternativa lösningar för att komma närmare hushållen och öka servicen för hushållen med ett gemensamt system för SÖRAB-kommunerna. Vi har utrett fyrfacksinsamling, optibaginsamling och undersöker nu NIR-teknikens möjlighet att öka materialinsamling och bekvämlighet samt minska miljöpåverkan. Vi har förberett oss för att kommunerna ska kunna ta ansvar för insamlingen av allt källsorterat material. Matavfallsinsamling erbjuds i samtliga SÖRAB-kommuner.

Bolaget har tagit del av Miljö-och energidepartementets förslag och lämnar följande synpunkter.

Generella synpunkter

Av utredningen framgår att producentansvaret för förpackningar och returpapper behöver ses över för att bättre tillgodose medborgarnas behov av en lättillgänglig insamling och att andelen avfall som materialåtervinns ska öka. SÖRAB delar den slutsatsen. Producentansvaret har gällt sedan 1995 och

producenterna har ännu inte tagit det fulla ansvaret för ett användarvänligt insamlingsystem för förpackningar och tidningar och heller inte tagit ett fullt ekonomiskt ansvar. Av utredningen framgår att 712 760 ton förpackningar och tidningar i Sverige ännu beräknas finnas kvar i restavfallet och belastar kommunerna/avfallskollektiven med kostnader för avfallshantering. Bara behandlingskosten för förbränning av avfallet kommer med exempelvis en tonkostnad på 500 kr innebära att kommunerna/avfallskollektiven bär kostnader på mer än 350 miljoner kronor per år för avfall som är producenternas ansvar. Därtill kommer kostnader för insamling och transport. Den fastighetsnära insamlingens kostnader, för främst flerbostadshus, svarar dessutom idag fastighetsägarna till största delen för, både vad gäller tjänsten och utrymmen i och vid fastigheten. Det behöver förändras.

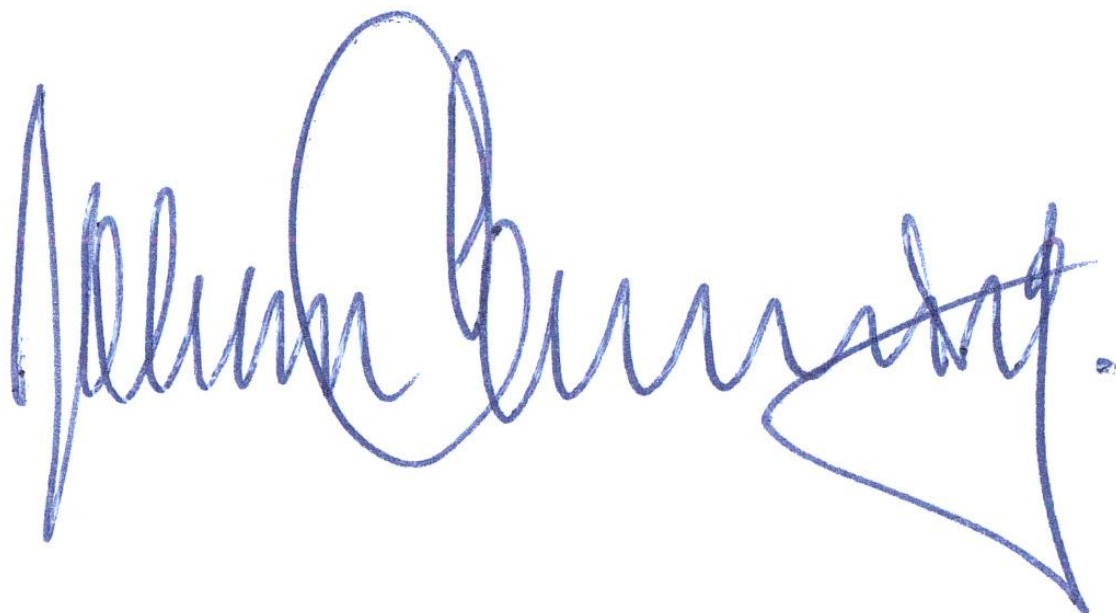
Utifrån dagens förutsättningar ser SÖRAB att det är nästintill omöjligt att lägga hela insamlingsansvaret hos kommunerna. Dock är det SÖRABs absoluta uppfattning att det ändå är det mest logiska när en fastighetsnära insamling ska effektiviseras för alla hushåll. Detta eftersom kommunerna redan idag har en fastighetsnära insamling av mat- och restavfall. Att dagens system särskiljer förpackningar ifrån andra produkttyper istället för att insamlingen baseras på materialströmmar förefaller fortfarande ologiskt för konsumenterna då en stor majoritet av dem tror att det redan idag är kommunernas ansvar.

100 % FNI

SÖRAB anser att ökad tillgänglighet i form av lagkrav om FNI är en positiv utveckling. Det är även bra ur ett användarperspektiv, men kan få en negativ effekt att ha två parallella insamlingsystem om de inte samordnas. Två system är sannolikt mindre effektivt än ett.

Det är också viktigt att det tillståndspliktiga insamlingsystemet samverkar med såväl befintliga som planerade framtida tekniska lösningar såsom sopsug, flerfackskärl och eftersorteringslösningar. Samordning krävs för att bidra till målen som är underlag till regelförändringarna.

Att kravet på FNI inte gäller om det är ”skäligt med hänsyn till en fastighets utformning, belägenhet eller andra omständigheter som gör det svårt att ordna transport” bör preciseras. Kommunen måste kunna få påverka en sådan bedömning, och undantagen verkligen vara undantag. Det bör preciseras vad som är ”lättillgängligt”.

Här behövs även dialog och samarbete med berörd kommun för de gånger allmän platsmark blir den mest lättillgängliga lösningen. Det är dessutom SÖRABs bestämda åsikt att en tydlig ansvarsfördelning behöver tas fram och förankras i lagstiftningen för att kunna säkerställa FNI vid nyproduktion av bostäder och andra lokaler.

Vi ser att de tätbebyggda områden som redan idag har problem med att få till en bra avfallshantering, tex kommuner som har mycket kärlskåp på trottoarer då utrymme i fastighet saknas, kommer att få svårt att införa en komplett FNI-lösning. Vi ser att man utreder vidare hur dessa platser ska hanteras eftersom producenterna och fastighetsägarna inte har mandat på allmän platsmark. Det behöver utredas vad kommunen har för skyldighet att upplåta mark och hur det ansvaret ska regleras.

Förtroende för system och dess effekter är en förutsättning för att användaren ska ta del av de tjänster som erbjuds gällande källsortering. Det är därför viktigt att frågan om förtroende tas med som en faktor vid en utbyggnad av FNI, så att bästa möjliga effekt av ett utbyggt system kan nås.

Skrymmande förpackningar

Undantaget för skrymmande förpackningar kräver särskild uppmärksamhet vid samråd om FNI-system. Med dagens växande internethandel blir stora emballage ett allt vanligare avfall hos många hushåll. Att alla ska ta sig till en återvinningscentral är inte hållbart och kräver dessutom oftast biltransporter samt tillgång till bil. FNI-systemet bör svara upp till att även sådant avfall kan avlämnas enkelt på en plats som inte fordrar biltransporter.

Utemiljöer, gatuhållning och offentliga byggnader

SÖRAB anser det positivt att även andra miljöer än bostäder inkluderas i ansvaret för källsortering och insamling av sådant material. Ur pedagogisk synpunkt och för ett hållbart förändrat beteende bedömer vi att det är viktigt att man möts av samma system när man rör sig på allmänna platser. Exempel på sådana platser är tågstationer, flygplatser, busshållplatser, handelscentra osv.

SÖRAB anser att även offentliga lokaler ska inkluderas i det nya ansvaret med FNI. Skolor, förskolor, äldreboenden, vårdboenden och dylikt bör utrustas med FNI av producenterna. Det skulle öka kunskapen, förståelsen, förtroendet och självklarheten kring systemet.

Samråd

Samråden för samordning av de två systemen blir viktiga. Det är bra att kraven på samråd mellan de som ska driva ett tillståndspliktigt insamlingsystem och kommunerna skärps och att det ska dokumenteras i en redogörelse. Det är också viktigt att man påpekat att hänsyn ska tas till de lokala förhållandena i varje kommun.

Ändring av definitionen producent

SÖRAB har ingen erinran mot att antalet producenter minskas och ansvaret för producenten förtydligas för respektive förpackningsfraktion. Förr och tydligt ansvariga producenter bidrar förhoppningsvis att förenkla att ställa ansvariga producenter till svars för eventuell oaktsamhet, försummelse eller andra brister.

Skilj på hushåll och verksamheter

I utredningen har påpekats brister i nuvarande statistik över insamlade mängder förpackningar och tidningar. Det gör att det kan vara svårt att veta hur mycket sådant avfall som verkligen generas i ett hushåll eller vad som hushållen bedömer är sorteringsbart, där kan dock dagens kommundrivna FNI med fyrfacksystem och flerpåssystem kan ge oss viss kunskap om det. I en tätbebyggd storstadsregion med, för invånarna, oklara kommungränser och platsbrist för insamlingsystem sker också en överföring av källsorterat avfall över kommungränserna som bidrar till att det är svårt att härleda avfallet. SÖRAB vill därför föreslå att man nu tydligt skiljer på och redovisar vad som samlas in från bostäder respektive verksamheter kommunvis.

Miljövinster

Remitterat förslag till ändringar i avfallsinsamlingen redovisar ganska ytligt och diskuterande de miljövinster som förslaget ger. En separat miljökonsekvensanalys hade varit ett bra komplement för bedömning av miljövinster, SÖRAB kan, utifrån alla de ibland tunna underlag och osäkerheter vi brottas med när vi undersöker alternativa framtida insamlingsystem, förstå att det varit svårt att under en begränsad tid genomföra en sådan djupare utredning. Förhoppningsvis driver förslaget mot mindre miljöbelastning, men framförallt mot målet att resurser i avfallet kan tas tillvara. Den negativa miljöbelastningen med ökade transporter kan minimeras om en bra samordning mellan de två systemen sker i samförstånd mellan parterna. Högre kostnader än i dagens system för insamling av sorterat avfall kan också minskas genom smart samordning.

2018-05-17

Övrigt

Två mål har angivits som motiv till förslaget: Att öka andelen avfall som materialåtervinns och att bättre tillgodose invånarnas behov av lättillgänglig insamling. Det är därför viktigt att det verkligen blir ett samlat insamlingsystem hos invånaren – att man inte behöver besöka en angiven extern insamlingspunkt för att lämna sitt avfall. Att sprida kunskapen om att det är viktigt att återvinna just på det sättet vi gör, att det är någon nytta med det och förtroendet för att det fungerar som det är tänkt är viktiga frågor att arbeta vidare med om vi tillsammans ska lyckas få mer material i cirkulation. Det måste vara lätt att göra rätt och vi ska vilja göra rätt.

Med vänlig hälsning

SÖRAB, Söderhalls Renhållningsverk AB

Johan Lausing
VD